

Kadernota Beatrixpark

Inhoud

5. Kaders

- Behouden en versterken bestaande kwaliteiten
- Benutten van potenties en kansen
- Inspelen op bedreigingen

6. Toekomstbeeld Beatrixpark

- Identiteit
- Zonering park en thema's
- Vastgoed
- Ontsluiting en verbindingen
- Ecologie
- Inrichting en beheer
- Programma en evenementen

7. Gevolgen Kadernota

1. Inleiding

2. Het Beatrixpark

- Ligging
- Geschiedenis
- Kenmerken
- Ecologische waarde
- Vastgoed
- Evenementen

3. Analyse

- Het Grote Groenonderzoek 2013
- Onderzoek OIS 2016
- Sterktes en zwaktes

4. Ontwikkelingen en potenties

- Ontwikkelingen in het Beatrixpark
- Ontwikkelingspotenties

1 Inleiding

Dit is de kadernota voor het Beatrixpark in Amsterdam-Zuid. In deze kadernota is een visie op de ontwikkeling van het Beatrixpark in hoofdlijnen beschreven en worden richtinggevende kaders aangegeven. Hierbij is gebruik gemaakt van verschillende bestaande documenten zoals Verbetering Beatrixpark (2004), Beatrixpark Inrichtingsplan (2013), Natuuronderzoek Beatrixpark (2015). Deze kadernota dient als leidraad en toetsingskader voor toekomstige ontwikkelingen in het park, het initiëren van projecten, het aanvragen van (groen-)gelden en de beoordeling van initiatieven. Ook is de kadernota vertrekpunt voor het opstellen van het beheerplan. De aanleiding voor het opstellen van kadernota's en algemene uitgangspunten zijn beschreven in de overkoepelde nota 'Uitgangspunten kadernota's parken in Buitenveldert/Zuidas'.

De kadernota Beatrixpark is als volgt opgebouwd: In hoofdstuk 2 worden de kenmerken en de historie van het Beatrixpark omschreven; de analyse van het park volgt in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 worden de ontwikkelingen en potenties beschreven, waaruit de kaders (hoofdstuk 5) en het toekomstbeeld voor het Beatrixpark (hoofdstuk 6) volgen. In hoofdstuk 7 wordt ten slotte kort ingegaan op de gevolgen van deze kadernota.

Afbeelding 1: Fontein in het Beatrixpark

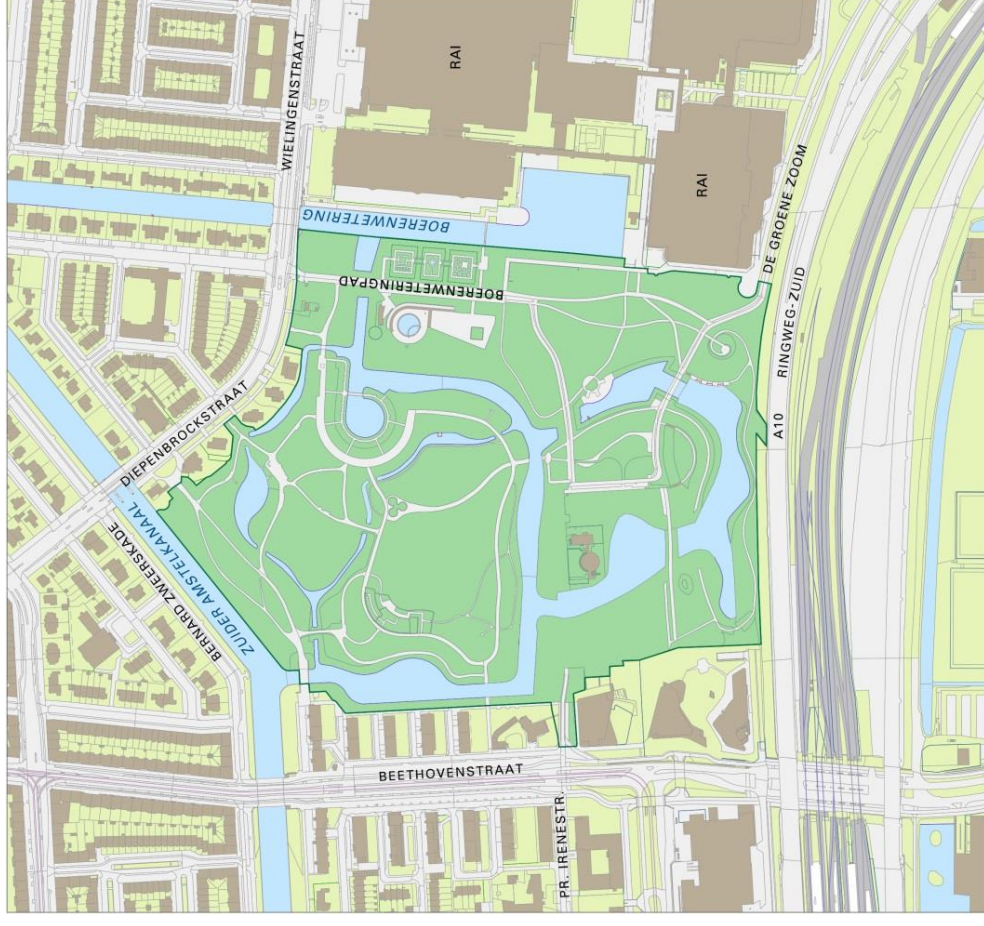
2 Het Beatrixpark

Ligging

Het Beatrixpark is gelegen in Amsterdam-Zuid, en wordt globaal begrensd door de A10 Ringweg-Zuid (zuidzijde), de Beethovenstraat (westzijde), de Boerenwetering met daarachter het terrein van de RAI (oostzijde), de zijdeover van het Amstelkanaal en de woningen aan de Diepenbroekstraat (noordzijde). Het park grenst aan een aantal van de duurste (woon)buurten van Amsterdam: de Apollobuurt ten noorden, de Prinses Irenebuurt ten westen en de Zuidas ten zuiden. Het zuidelijke deel van het Beatrixpark behoort tot het grootstedelijk gebied Zuidas. Als gevolg van de ontwikkeling van de Zuidas, maar ook door de uitbreiding van het centrummilieu vanuit het historische centrum, komt het Beatrixpark steeds centraler in de stad te liggen. Hierdoor is de gebruiksiteit van het park in de afgelopen jaren flink toegenomen¹.

Geschiedenis

Het oudste deel van het Beatrixpark is in de jaren dertig ontworpen door Jakoba Mulder als onderdeel van het Algemeen Uitbreidingsplan (AUP). Het park is in de periode 1936-1938 als werkverschaffingsproject aangelegd en werd gekenmerkt door een besloten noordelijk deel, ingericht met dennen, sparren en rododendrons, en een meer open zuidelijk deel, ingericht met

Afbeelding 2: Ligging van Beatrixpark in de directe omgeving.

¹ Bron: Groot Groenonderzoek 2013

loofbomen. Het Beatrixpark heeft sinds de jaren dertig verschillende transformaties doorgemaakt. Allereerst is met de komst van de Hollandhal (RAI) in 1958 de Boerenwetering rechtgetrokken en het zwembadje verplaatst. De Floriade in 1972 zorgde voor een parkuitbreiding richting het zuiden. Hierbij is o.a. de Artsenijhof aangelegd, een medicinale kruidentuin die tegenwoordig door vrijwilligers wordt onderhouden. Ter compensatie voor de uitbreiding van de RAI, waarbij een deel van de oostkant van het park werd bebouwd, is in 1993 de Natte Vallei langs de Ringweg-Zuid aangelegd. Het parkdeel ten noorden van de as Prinses Irenestraat-RAI heeft sinds 2005 de status van gemeentelijk monument.

Ook in afgelopen decennia is het een en ander in het park veranderd. In 2013 werd het gebouw van het St. Nicolaaslyceum aan de Prinses Irenestraat gesloopt, nadat op de hoek Beethovenstraat - Prinses Irenestraat een nieuw schoolgebouw is neergezet. Het voormalige gebouw maakte deel uit van het St. Nicolaascomplex uit 1959-1960, dat vanaf de westkant het park in stak. Alleen de kapel en het klooster, die eveneens onderdeel van dit complex uitmaakten, zijn blijven staan. In 2013 zijn beide bouwwerken aangewezen als gemeentelijk monument. Rondom deze gebouwen is in februari 2014 begonnen met de aanleg van een nieuw stuk park, waarvan het ontwerp in overleg met de buurt tot stand is gekomen (Beatrixpark Inrichtingsplan, 2013). Tegenwoordig hebben de kapel en het klooster - nu: Kapel en Convict - een centrale positie in het park.

Ten zuiden van het nieuwe schoolgebouw (St. Nicolaas Lyceum) en gelegen aan de Beethovenstraat zijn in 2014 twee kantoorgebouwen gereed gekomen, in gebruik door Akzo Nobel en Stibbe. Bij het ontwerp van deze kantoorgebouwen alsmede van de nieuwe huisvesting van het St. Nicolaaslyceum is een goede verbinding met het park nagestreefd. De sloop van het voormalige St. Nicolaascomplex biedt ruimte voor het park en de

Abbeelding 3: Het Beatrixpark

toekomstige ontwikkeling van de Beethoven fase 2. Medio 2017 heeft het ontwerpbestemmingsplan Beethoven fase 2 ter inzage gelegen. Dit plan bestaat uit een tweetal woontorens (ongeveer 400 woningen met voorzieningen in de plint) plus een culturele en publiektoegankelijke bestemming voor de Kapel en het Convict. Ook in dit plan staat een goede overgang tussen het Beatrixpark en het omliggende stedelijke gebied centraal. De definitieve inrichting van het zuidelijke parkdeel laat, vanwege de ontwikkeling van Beethoven fase 2 en de toekomstige aanleg van Zuidasdok, nog even op zich wachten. De betrokkenheid van de buurt bij de ontwikkelingen in het Beatrixpark is zichtbaar door het bestaan van een grote en actieve vereniging Vrienden van het Beatrixpark.

Kenmerken

Gebruik en programma

Het Beatrixpark wordt gekenmerkt door verschillende functies en sferen. In het noordelijke gedeelte, dat grotendeels voetgangersgebied is, staat rust en natuurbeleving centraal. Verspreid door dit deel van het park zijn verschillende kunstwerken te vinden. In 2018 wordt een nieuw kunstwerk geplaatst, als eerbetoon aan Jakoba Mulder. Aan de noord-zuid gesitueerde (fiets)route zijn het pierenbadje met kiosk, de speeltuin en de Artsenijhof gelegen. Het parkdeel rondom de intensief gebruikte oost-west (fiets)route is ruimer en opener van opzet. Hier is de grote speelweide te vinden, waarvan een deel als losloopegebied voor honden is aangemerkt. Het Beatrixpark is dan ook een geliefd park voor hondenbezitters uit de buurt. Aan de oost-west route zijn verschillende voorzieningen gelegen: een futuristisch vormgegeven speeltoestel, cultuur en horeca in de Kapel en het Convict en sporttoestellen aan de zuidoostkant. Het park wordt veel gebruikt om te sporten, onder meer ook door de omliggende scholen.

Abbeelding 4: Functie- en sferenkaart Beatrixpark

In het Inrichtingsplan voor het Beatrixpark uit 2013 zijn verschillende aanpassingen voor het gebied ten zuiden van de as Prinses Irenestraat-RAI park voorgesteld en uitgevoerd. Echter, het meest zuidelijke deel van het park, tegen het talud van de ringweg en de aansluiting met Beethoven fase 2, zal pas na de realisering van het project Zuidasdok en Beethoven fase 2 van een definitieve inrichting worden voorzien.

Ontsluiting en bereikbaarheid

Het Beatrixpark kent verschillende ingangen. Vier daarvan zijn te bereiken vanaf de Beethovenstraat aan de westzijde van het park en vier vanaf de Diepenbrockstraat aan de noordzijde van het park. Het park is buiten openingstijden van Strand Zuid - dus vooral in de nacht en vroege ochtend - ook te bereiken via de ophaalbrug over de Boerenwetering, De Groene Zoom, een fiets- en wandelroute gelegen naast de Ringweg-Zuid, en lopend of fietsend via het RAI-terrein (beide aan de oostkant van het park). Deze laatste route, over het terrein van de RAI, wordt - ondanks het intensieve gebruik² - bij grote evenementen afgesloten.

De entrees aan de noord- en westzijde van het park - aan de Diepenbrockstraat en Beethovenstraat - liggen wat verscholen, maar zijn wel duidelijk als ingang ontworpen en te herkennen. Een aantal van deze entrees worden gemarkeerd door een informatiebord met een plattegrond van het park. De overige ingangen zijn veel minder goed herkenbaar. Vooral aan de oostkant wordt het park op onduidelijke wijze benaderd: door restgroen, via verwilderde bermen of wanneer de tegels van de RAI ophouden. Deze situatie beïnvloedt de herkenbaarheid, het uitnodigende

² In 2012 zijn er tellingen uitgevoerd. Op een doordeweekse dag gemiddeld 2500 fietsbewegingen (oost en west) over fietspad RAI door het park. Via de groene zoom ca 2300 fietsbewegingen (oost en west).

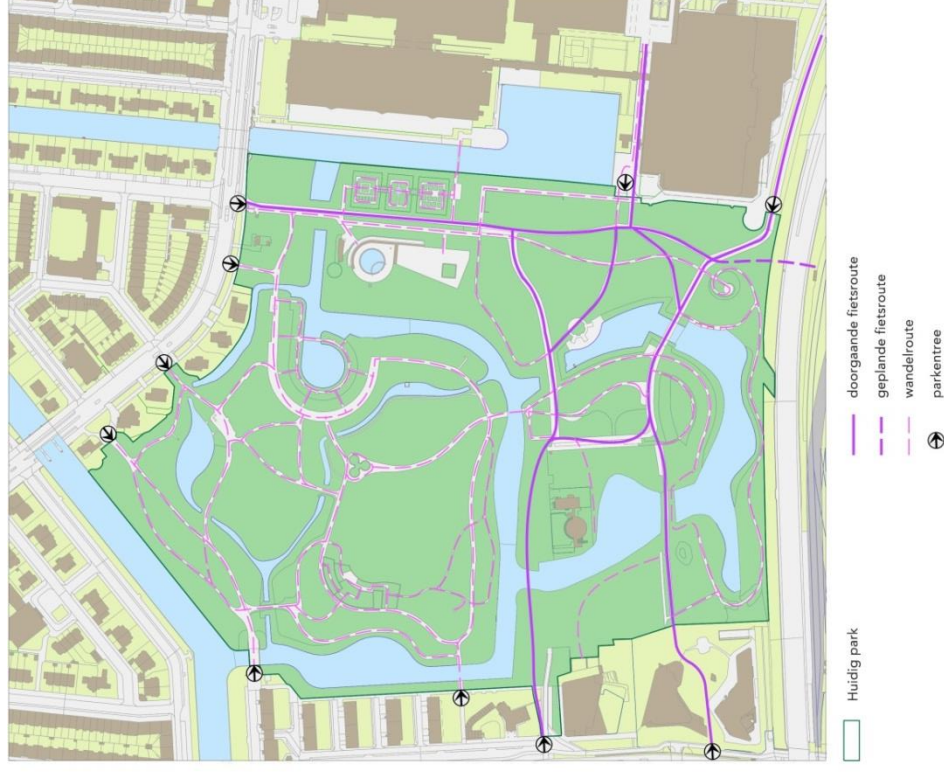
Abbeelding 5: Begrenzungen Beatrixpark

karakter en het gebruik van het park op negatieve wijze. Er wordt echter volop gewerkt aan het verbeteren van deze situatie. Zo wordt de fietsverbinding over het RAI terrein vanaf 2017 opnieuw ingericht, met als doel de kwaliteit van de openbare ruimte alsmede de structuur van het fiets- en voetpad richting het park te verbeteren. Daarnaast heeft het stadsdeel borden geplaatst bij station RAI en enkele entrees van het park, om het Beatrixpark beter te markeren en het geldende verkeersregime te communiceren.

Voor fietsers en voetgangers is de bereikbaarheid goed, met name vanuit oostelijke, noordelijke en westelijke richting. Met de toekomstige aanleg van een nieuwe fietsverbinding onder de A10 (noord-zuid) gaat de bereikbaarheid vanuit en richting het zuiden sterk verbeteren. Enkele geasfalteerde paden in het park maken deel uit van het Plusnet Fiets (oost-west verbinding). Ook met het openbaar vervoer is het Beatrixpark goed te bereiken, zowel met tram, trein, metro (haltes RAI en station Amsterdam Zuid) als bus. Door de toekomstige uitbreiding van station Amsterdam Zuid en de opening van de Noord-Zuidlijn (2018) zal deze bereikbaarheid nog verder toenemen. Met de auto is het Beatrixpark eveneens goed te bereiken. Betaald parkeren dient in de omliggende buurten te gebeuren, het park heeft immers geen eigen parkeerplekken.

Routes en paden

Het noordelijke deel van het Beatrixpark kent een logische routestructuur. Er bestaat een heldere onderverdeling tussen hoofroutes en secundaire of tertiaire routes. Daar staat tegenover dat vooral het zuidelijke deel van het Beatrixpark wordt gekenmerkt door een overvloed aan (fiets)paden; een keuze die is voortgekomen uit een co-creatie traject met de buurt. Een gevolg hiervan is dat een duidelijke routing door dit deel van het Beatrixpark

Afbeelding 6: Entrees, routes en paden in het Beatrixpark

ontbreekt. Deze situatie is komt doordat het zuidelijke deel van het park nog niet af is. Na de ontwikkeling van Beethoven fase 2, Zuidasdok en de komst van de zuidelijke fietsroute zal het langzaam verkeersnetwerk in dit deel van het Beatrixpark worden herzien.

Het Beatrixpark is voetgangersgebied. Fietsen is op een aantal plekken wel toegestaan, maar fietsers dienen rekening te houden met de voetgangers. De belangrijkste fietspaden in het park maken onderdeel uit van Hoofdnèt Fiets, een netwerk van de belangrijkste doorgaande fietsroutes in Amsterdam. Ze zijn ook vormgegeven als fietspaden, herkenbaar aan de rode kleur. Deze fietsroutes door het Beatrixpark worden zeer intensief gebruikt, met name tijdens de spits. Het gebruik van brommers, scooters en snorfietsen is in het park niet toegestaan.

Randen

Het park wordt aan de west- en noordkant begrenst door woningen. De woningen aan de westkant, aan de Beethovenstraat, maken onderdeel uit van het Algemeen Uitbreidingsplan van Amsterdam (AUP). Aan de noordkant, de Diepenbrockstraat, gaat het over een aantal vrijstaande stadsvilla's. Het aantal woningen dat grenst aan het Beatrixpark zal in de toekomst, door de ontwikkeling van Beethoven fase 2, verder toenemen.

Ondanks de centrale ligging en goede bereikbaarheid, ligt het Beatrixpark op veel plekken van de directe omgeving afgekeerd. Het park doet hier aan als een verborgen parel. Alleen vanaf de Bernard Zweerskade en aan de Beethovenstraat ter hoogte van de Prinses Irenestraat is er goed zicht op het park en visa versa. De overige straten om het Beatrixpark heen reageren niet of nauwelijks op (de entrees van) het park. In het westen, aan de Beethovenstraat, is woningbouw in stroken haaks op het park geplaatst.

Afbeelding 7: Groen- en waterkaart Beatrixpark

Deze stroken zijn omgeven door openbare ruimte en groen, waardoor de potentie aanwezig is om visuele verbindingen van de Beethovenstraat naar het park mogelijk te maken. In de huidige situatie is, door geparkeerde auto's en dichte begroeiing, van een werkelijke zichtrelatie nauwelijks sprake is. Aan de Diepenbrockstraat wordt het zicht op het park eveneens belemmerd door de aanwezige (woon)bebouwing en bijbehorende tuinen. De A10 ten zuiden en de RAI ten oosten van het Beatrixpark staan beiden van het park afgekeerd en sluiten het af van omliggend gebied. Deze randen hebben als gevolg weinig definitie en een negatieve uitstraling op het Beatrixpark. Vanaf de kade van de Boerenwetering en Strand Zuid, een horecaonderneming op het terrein van de RAI, is er echter wel zicht op het park. Dit biedt de potentie om op deze plekken de relatie met het park te versterken.

Ecologische waarde

Het Beatrixpark maakt onderdeel uit van de Hoofdgroenstructuur Amsterdam, type stadspark. De Hoofdgroenstructuur omvat de minimaal benodigde hoeveelheid groen die Amsterdam wil behouden en bestaat uit gebieden die waardevol zijn voor de stad en de metropool. Deze structuur is in ecologisch en recreatief opzicht van belang voor de stad. Het park kent geen zones die zijn aangewezen als ecologische structuur. Het Beatrixpark vormt een belangrijke stepping-stone tussen groengebieden, ook via de aansluiting op de Ring A10 die als ecologische corridor fungeert.

De natuurwaardenkaart van Amsterdam (2016) geeft aan het Beatrixpark natuurwaarde 3, wat gemiddeld is (meer dan het Gijsbrecht van Aemstelpark, minder dan 't Kleine Loopveld). In het Beatrixpark komen diverse beschermde diersoorten voor. Uniek is het voorkomen van de kleine dwergvleermuis en bosvleermuis, die nergens anders in Amsterdam

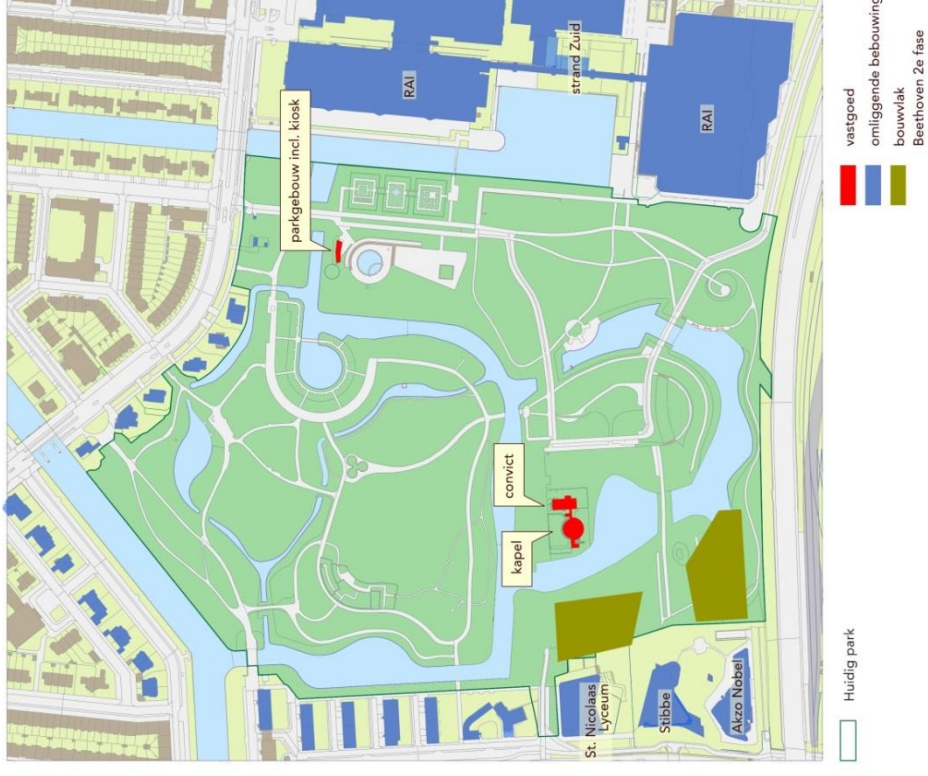
voorkomen en in heel Noord-Holland zeer zeldzaam zijn. Daarnaast komen de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger voor. Bijzonder is ook de rode eekhoorn, die alleen in de parken in Zuid voorkomt, waaronder het Beatrixpark. Door de afwisseling in het park is er leefruimte voor 36 soorten vogels, waaronder een aantal met jaarlonde bescherming (bosuil en sperwer). Een aantal bosschages heeft een interessante kruidlaag met o.a. groot glaskruid in het zuidelijk deel (zeldzaam in Nederland), kleine maagdenpalm, gewone vogelmelk en daslook. In het Beatrixpark komen 13 soorten wilde bijen voor.

Vastgoed

Door de sloop van het oude gebouw van de Sint Nicolaascollege en de herinrichting van het zuidelijke gedeelte van het Beatrixpark (2014) liggen de voormalige Kapel en het naastgelegen Convict nu aan het water. Als tijdelijke invulling zijn in de Kapel restaurant As en in het Convict een broedplaats met verschillende (creatieve) bedrijven gevestigd. Vanaf begin 2017 is de bovenverdieping van de Kapel tijdelijk in gebruik genomen door Stichting ArtZuid, die er onder de noemer 'Art Chapel' tentoonstellingen organiseert en het doorverhuurt aan overige culturele partijen. Deze activiteiten zijn een tijdelijke invulling van het vastgoed; stadsdeel Zuid en de Zuidas hebben de wens hier een permanente culturele voorziening met horeca te creëren. Bij het pierenbadje staat het parkgebouw, dat wordt gebruikt ten behoeve van het beheer van dit badje en waarin ook een kleine kiosk is gevestigd waar in de zomermaanden ijs wordt verkocht: De IJstuin.

Evenementen

In 2016 is een locatieprofiel van het Beatrixpark opgesteld, ten behoeve van de vaststelling van het Evenementenbeleid van de gemeente Amsterdam. Dit profiel is nog ter inspraak en dus nog niet definitief. Dit locatieprofiel maakt duidelijk dat er in het park weinig ruimte wordt geboden voor georganiseerde activiteiten en evenementen. In de afgelopen jaren heeft in het Beatrixpark slechts een beperkt aantal georganiseerde activiteiten en evenementen plaatsgevonden. Nadruk hierbij ligt op kleinschaligheid, natuur en buurtgebondenheid. Zo vindt er maandelijks een natuurwandeling plaats dat wordt georganiseerd door IVN (instituut voor natuureducatie en duurzaamheid). In het locatieprofiel wordt benadrukt dat het Beatrixpark, vanwege de ligging nabij de RAI en Strand Zuid, direct in de invloedssfeer ligt van de evenementen en feesten die daar plaatsvinden. Ook dit is een reden om terughoudend te zijn met het organiseren van evenementen in het Beatrixpark zelf.

Afbeelding 8: Vastgoed in het Beatrixpark en omliggende bebouwing

3 Analyse

Dit derde hoofdstuk van de Kadernota Beatrixpark staat in het teken van de analyse. Vragen die bij deze analyse centraal staan, zijn: hoe wordt het park gebruikt, door wie, hoe functioneert het park ruimtelijk, wat zijn de sterke en zwakke punten van het park? De analyse is, naast de ruimtelijke analyse uit het vorige hoofdstuk, gebaseerd op een tweetal studies: het Grote Groenonderzoek uit 2013 en een onderzoek uit 2016 naar het gebruik van het Beatrixpark, beide uitgevoerd door Afdeling Onderzoek Informatie en Statistiek (OIS) van Gemeente Amsterdam. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met de sterktes en zwaktes die het Beatrixpark kenmerken.

Het Grote Groenonderzoek 2013

Afdeling Onderzoek Informatie en Statistiek (OIS) van Gemeente Amsterdam doet periodiek onderzoek naar het gebruik van parken en recreatiegebieden in en om Amsterdam: Het Grote Groenonderzoek. Het laatste onderzoek uit 2013 geeft een duidelijk beeld van het gebruik en de beleving van het Beatrixpark. Het Beatrixpark staat op de 11de plek qua aantal bezoekers van alle 43 onderzochte parken in Amsterdam.³ De bezoekers komen veelal uit de directe omgeving (46%). Redenen om naar het park te komen zijn: rust zoeken, gebruik als doorgaande route, actief zijn en gebruik maken van de voorzieningen. Men is erg tevreden over het Beatrixpark: het park staat qua tevredenheid van de bezoeker samen met

³ Zie <http://www.onderzoekenstatistiek.nl/extra/13124/13124.pdf>

het Broersepark in Amstelveen op een gedeelte vierde plek (gemiddelde waardering is 7,6) met een stijgende tendens.

Hoewel het Beatrixpark een belangrijke buurtfunctie vervult, is de verwachting dat het park door de ontwikkeling van de Zuidas in toenemende mate de functie van stadspark gaat vervullen. Dit betekent dat het ook meer zal worden bezocht door gebruikers die verder weg wonen en dat de frequentie van het gebruik eveneens zal gaan toenemen.

Onderzoek OIS 2016

Om te onderzoeken hoe de parken zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld, wat het huidige gebruik is en wat bezoekers en omwonenden van de parken vinden, heeft het OIS in 2016 in opdracht van Stadsdeel Zuid een onderzoek uitgevoerd. In de drie parken van Buitenveldert/Zuidas (Amstelpark, Beatrixpark, Gijsbrecht van Aemstelpark) is een enquête afgenomen. Bezoekers en omwonenden zijn via een brief gevraagd om een digitale of schriftelijke enquête in te vullen.⁴ Voor het Beatrixpark komen hieruit volgende punten na voren:

Het Beatrixpark wordt door respectievelijk 66% van de bezoekers en 51% van de omwonenden wordt het park frequent bezocht (dagelijks tot wekelijks). Zij bezoeken het park zowel door de week als in het weekend. Bezoekers verbleven gemiddeld 70 minuten in het Beatrixpark. Dit is een

⁴ Voor het Beatrixpark zijn 115 bezoekers (98 Nederlands en 17 Engels sprekende bezoekers) ondervraagd. De enquêtes werden afgenomen in het weekend, vooral op zaterdag, met mooi weer. De enquêteurs kregen als opdracht een zo divers mogelijk publiek te bevragen. Deze opdracht zien we terug in de gelijke verdeling man/vrouw en leeftijdsgroepen boven 20 jaar. Daarnaast hebben 79 bewoners een enquête (schriftelijk of online) ingevuld. Het merendeel van deze bewoners is vrouw (60%) en bijna de helft was 65 jaar of ouder.

stuk minder dan de twee uur in het Amstelpark, maar meer dan de 40 minuten in het Gijbsrecht van Aemstelpark. Bezoekers en omwonenden bezoeken het park vooral om te wandelen. Onder de bezoekers is er een relatief groot deel dat het park bezoekt om de hond uit te laten of te joggen. Onder omwonenden wordt het park, naast wandelen, gebruikt om bomen en planten te kijken, te fietsen, te zitten en zonnen.

De bezoekers van het Beatrixpark waarderen vooral het goed onderhouden groen, de rust, de ligging en netheid van het park. Een relatief groot deel (38%) heeft iets anders ingevuld, zoals de 'hondvriendelijkheid' van het park en het pierenbadje. Omwonenden waarderen vooral de ligging van het park, het goed onderhouden groen en de netheid van het park. Deze tevredenheid blijkt ook uit het gegeven dat ruim driekwart van de bezoekers en 9 op de 10 omwonenden aangeeft geen andere dingen of activiteiten in het Beatrixpark te willen doen. Ten slotte is aan omwonenden gevraagd wat er eventueel verbeterd kan worden aan het Beatrixpark om het aantrekkelijker te maken. Bijna één op de vijf (18%) geeft aan dat er meer voorzieningen zoals horeca zouden kunnen komen. Tegelijkertijd zegt 27% geen verbeterpunten te kunnen noemen (zie tabel 1).

Sterktes en zwaktes

Voor het Beatrixpark zijn de volgende sterke en zwakke punten te benoemen:

Sterkte:

- Centrale ligging in Zuid
- Goede bereikbaarheid
- Combinatie van beslotenheid en openheid, rust en levendigheid

	aantal	%
meer voorzieningen zoals horeca	24	18
opknappen bestaande voorzieningen	17	13
maatregelen ten behoeve van dieren en planten	14	10
verbetering van de infrastructuur in het park (bijv. paden of ondergrond)	13	10
meer sportvoorzieningen	12	9
meer culturele voorzieningen (bijv. een tentoonstellingsruimte)	12	9
meer/andere evenementen	10	7
bereikbaarheid van het park verbeteren	3	2
toegankelijkheid van het park verbeteren	2	1
anders	36	27
weet niet	36	27
niet ingevuld	9	7

bron: OIS

Tabel 1: Eventuele verbeteringen voor het Beatrixpark door bewoners (n=134, absolute aantallen en %, meerdere antwoorden mogelijk)

- Park als verborgen parel
- Grote tevredenheid omwonenden en bezoekers, met name vanwege rust en onderhoud groen
- (Deels) monumentaal karakter, met oude bomen
- Diversiteit qua uitstraling en gebruik
- Aanwezigheid zeldzame en bijzondere dier- en plantensoorten.
- Bijzondere gebouwen Kapel en Convict

Zwakte:

- Rafelige of onduidelijke randen
- Onduidelijke en verscholen entrees
- Park ligt van directe omgeving afgekeerd
- Vandalismegevoeligheid speelelement

- Gebrek aan speelplekken voor oudere kinderen (8+)
- Inrichting zuidelijk deel is nog niet geheel gerealiseerd, met als gevolg een verwaarloosd aanblik, beperkt gebruik en onduidelijke routing

4 Ontwikkelingen en potenties

In dit vierde hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de huidige en toekomstige ontwikkelingen die plaatsvinden in en rondom het Beatrixpark. Deze zijn immers van grote invloed op het functioneren van het park, nu en in de toekomst.

Ontwikkelingen in het Beatrixpark

Op dit moment worden de werkzaamheden, die zijn voortgekomen uit het Inrichtingsplan Beatrixpark (2013), aan het zuidelijke gedeelte van het Beatrixpark zo goed als afgerond. Daarnaast betekent de toekomstige aanleg van het ZuidasDok en de ontwikkeling van Beethoven fase 2 dat het park nog allerminst 'klaar' is: aan de Beethovenstraat wordt een duidelijk (hoofd)entree gerealiseerd, de Kapel en Convict krijgen een definitieve invulling, de noord-zuid fietsroute onder de Zuidasdok wordt aangelegd. Verder is het de vraag welke rol het Beatrixpark gaat vervullen in het ontlasten van een aantal Amsterdamse parken (zoals het Vondelpark) en wat de realisering van de noord/zuidlijn voor het Beatrixpark gaat betekenen. Ten slotte is in het Uitvoeringsbesluit Amsterdam RAI (2014) de ambitie uitgesproken om de RAI steviger te verankeren in de stad, onder meer door een betere aansluiting met het Beatrixpark te creëren. Gedacht wordt aan het verbeteren van de groene rand en inrichting van de openbare ruimte aan de RAI-zijde van de Boerenwetering, een optimalisatie van de brugverbinding over de Boerenwetering ten behoeve van mooie, groene

looproute en een intensiever gebruik van het water en de havenkom ter hoogte van Strand Zuid.

Ontwikkelingspotenties

Stedelijke niveau

Op 31 oktober 2015 is de *Agenda Groen 2015-2018* vastgesteld in de gemeenteraad. De *Agenda Groen* heeft als doel het groen als de 'tuin van alle Amsterdammers' aan te passen aan de eisen van deze tijd. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar de stadsparken. Volgens het *Groot Groenonderzoek 2013* is in de afgelopen jaren duidelijk geworden dat het groen en met name de parken in de stad drukker worden gebruikt en een steeds belangrijker rol spelen voor divers en veranderend gebruik. Deze toegenomen interesse voor groen in het algemeen en stadsparken in bijzonder vormt een belangrijke potentie voor het Beatrixpark.

Lokaal niveau

In de Visie Zuidas (2016) wordt het Beatrixpark beschreven als een belangrijk stadspark. De verdere ontwikkeling van Zuidas als stedelijk woon- en werkgebied, houdt in dat het park intensiever en diverser gebruikt gaat worden. In de Visie Zuidas (2016) is hierover het volgende beschreven: 'Het park (...) moet zich geleidelijk aanpassen aan de veranderende behoeftes van huidige en toekomstige gebruikers van Zuidas: van bewoners, studenten, werkers en buitenlandse bezoekers' (Visie Zuidas, versie september 2016: 60). Daarnaast bestaat de ambitie om het Beatrixpark te laten functioneren als schakel tussen Buitenveldert, Zuidas en de rest van Amsterdam. Bij de verdere ontwikkeling van het Beatrixpark is een goede afstemming tussen stadsdeel Zuid en Zuidas essentieel. De ontwikkelingen rondom station Amsterdam Zuid, de uitbreiding van het aantal sporen en de

komst van de Noord-Zuidlijn, zullen eveneens een intensiever gebruik van het Beatrixpark bevorderen. Tenslotte zal de uitbreiding van het centrum-milieu en het toenemend gebruik van stadsparken in Amsterdam het gebruik van het park doen toenemen.

Parkniveau

De combinatie van rust en levendigheid biedt een belangrijke potentie voor het Beatrixpark. Enerzijds is er een toegenomen interesse voor het Beatrixpark, vanwege de ligging ten opzichte van de Zuidas en het stedelijk belang dat aan groen in algemeen en parken in het bijzonder wordt toegeschreven. Hierbij wordt vooral uitgegaan van intensivering van het gebruik van het park. Tegelijkertijd bestaat zowel vanuit Zuid als de Zuidas eveneens de wens om het rustige karakter van het park te behouden: 'Een modern stadspark dus, met cultuur, vertier en spelen maar ook met botanische hoogtepunten en ruimte voor rust (Verbetering Beatrixpark, 2004: 20).

5 Kaders

Uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van het park is het behouden en versterken van de huidige identiteit en de bijzondere kwaliteiten van het park en het benutten van kansen om de (gebruiks-)kwaliteit en de aantrekkelijkheid van het park te verhogen. Daaruit resulteren volgende kaders:

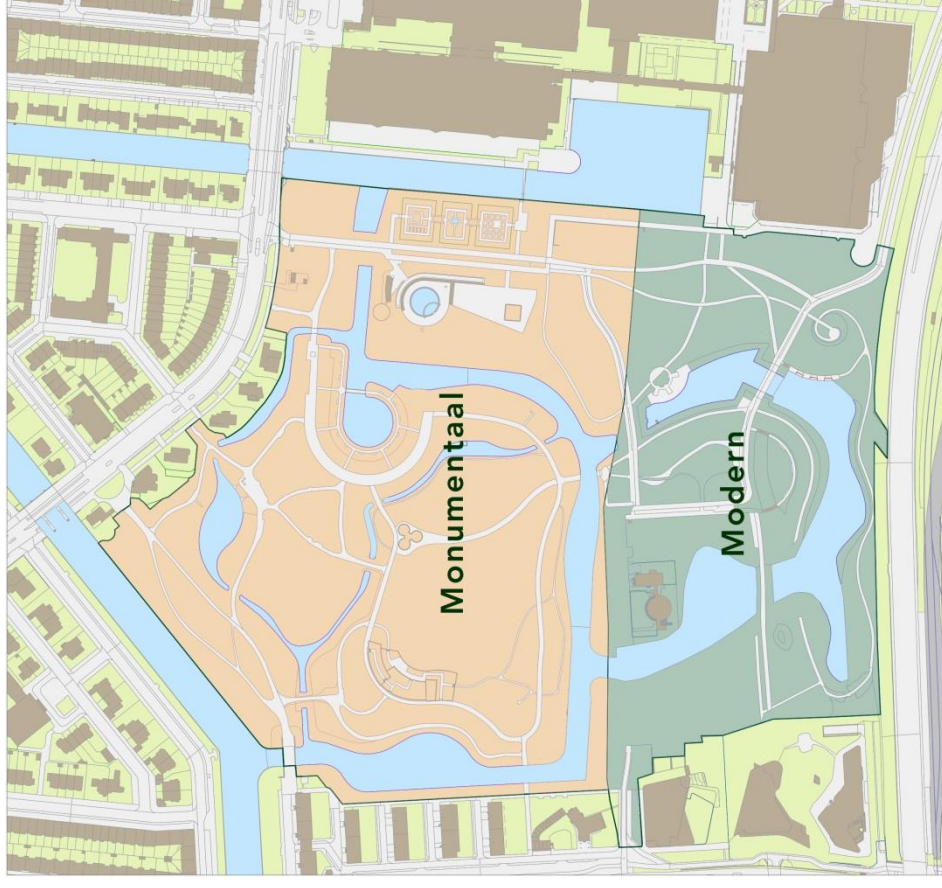
Behouden en versterken bestaande kwaliteiten

- Het bestaande parkontwerp, dat wordt gekenmerkt door beslotenheid versus openheid, oud versus nieuw
- Het (deels) monumentaal karakter van het noordelijk deel van het Beatrixpark
- De variëteit in boomsoorten en ecologische waarde

Benutten van potenties en kansen

Het uitbouwen van de bestaande kwaliteit en zonering van het park volgens de thema's:

- *De monumentale stadstuin* (rust, natuur en spelen in een monumentale omgeving)
- *Het moderne stadspark* (stedelijke functies in een goed bereikbaar en met inheemse beplanting ingericht park)

Abbeelding 9: Zonering Beatrixpark

- Het beter benutten van de centrale ligging van het park.
- Inspelen op het feit dat het park langzamerhand haar geïsoleerde positie begint te verliezen, onder meer door de ontwikkeling van de Zuidas, de uitbreiding van station Amsterdam Zuid en de komst van de Noord-Zuid lijn
- Inspelen op toegenomen politieke en maatschappelijke aandacht voor groen in de stad en stadsnatuur
- Versterken van verblijfskwaliteit en –functie aan de oost-west route, onder andere door aandacht te besteden aan speelplekken voor oudere kinderen (8+), het creëren van een culturele voorziening in Kapel/Convict
- Kans benutten die ontstaat door de afname van geluidsoverlast aan de zuidzijde van het park door de ontwikkeling van Zuidasdok
- Versterken van noord-zuid verbindingen in het park
- Verbeteren van de randen en toegangen en beter verbinden van het park met de omgeving, onder andere door op een aantal plekken de begroeiing te openen, ‘vensters’ naar het park te maken en inspelen op ontwikkelingen RAI
- Verbeteren en vereenvoudigen van routes door het park

Inspelen op de volgende bedreigingen

- Ontwikkelingen Zuidasdok en Beethoven fase 2 kan gebruik van zuidelijk deel van het Beatrixpark (tijdelijk, tijdens de bouw) onder druk zetten
- Intensivering van gebruik kan het rustige karakter van (een deel van) het park en hiermee de combinatie rust/levendigheid onder druk zetten
- Intensivering van gebruik kan de aanwezige natuurwaarden in het park - met name in het monumentale deel - onder druk zetten
- Intensivering van gebruik vraagt om een hoger niveau van beheer

6 Toekomstbeeld Beatrixpark

Identiteit

- Het centrale stadspark van Amsterdam-Zuid/Zuidas mét een belangrijke buurtfunctie.
- Een groene oase in een (in toenemende mate) sterk verstedelijkte omgeving.
- Een park waar rust en levendigheid, natuur en stad samenkomen.

Zonering park en thema's

- *De monumentale stadstuin*
- *Het moderne stadspark*

De monumentale stadstuin

Deze zone bestaat uit het monumentale park. De huidige kwaliteit van deze monumentale, rustige stadstuin wordt verder versterkt. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar de bijzondere plekken zoals de Kastanjering, Artsenijhof, het pierenbadje met speelplek, kunst in de openbare ruimte en de kenmerkende romantische wandelroutes. Deze zone vervult een belangrijke functie voor de omliggende buurten. Met de geplande aanleg van de nieuw fiets- en voetgangersverbinding richting De Boelelaan zal het gebruik van de doorgaande noord-zuid route, als verbinding tussen Oud-Zuid, Zuidas en Buitenveldert, flink gaan toenemen.

Het moderne stadspark

Het moderne deel van het Beatrixpark ligt ten zuiden van de doorgaande oost-west route. Dit is tegelijkertijd de meest stedelijke route in het park. Enerzijds vanwege het intensieve gebruik van deze route, anderzijds doordat de meest stedelijke voorzieningen aan deze route zijn gesitueerd (de Kapel, het Convict, de grote weide, de nieuwe woongebouwen van Beethoven fase 2 en de St. Nicolaasschool). Hierdoor is de openbaarheid er groot en het type gebruikers heel gevarieerd. Ook in de toekomst zal de doorgaande en verbindende functie blijven, de hoeveelheid bewegingen neemt alleen maar toe. Al deze bewegingen maken het een ontmoetingsplek bij uitstek. Deze route en de aanwezige ontmoetingsfunctie worden in de toekomst geoptimaliseerd. Door de aanleg van Zuidasdok en de mooie overgang tussen stad en park ten hoogte van Beethoven fase 2 is de verblijfskwaliteit in het meest zuidelijke deel van het Beatrixpark flink toegenomen. Deze zone wordt gekenmerkt door inheemse beplanting en is erg geschikt voor natuurbeleving, wandelen en natuurlijk spelen (vgl. Woeste Westen, Westerpark).

Vastgoed

- Zuid en Zuidas hebben een vaste invulling gevonden voor de Kapel en het Convict met kunst en horeca als hoofdthema's.
- Er wordt op voorhand geen nieuwe bebouwing toegevoegd of uitbreiding van bestaand vastgoed toegestaan, met uitzondering van de reeds bestaande plannen voor Beethoven fase 2.

Ontsluiting en verbindingen

- De verschillende parkdelen zijn op een logische manier met elkaar verbonden, zodat het Beatrixpark als één park functioneert en wordt ervaren.
- Het Beatrixpark vervult een goede oost-west en noord-zuid verbinding voor langzaam verkeer: fiets- en voetgangers
- Alle ingangen van het park zijn goed zichtbaar, aantrekkelijk en uitnodigend. Openheid in de begroeiing bij de belangrijkste entrees geven zicht in het park.
- Het overgangsgebied tussen park en stad heeft een groen karakter en versterkt de fysieke en visuele verbinding.
- Er wordt geen extra verharding toegevoegd, met uitzondering van Beethoven fase 2 waar de bebouwing een aansluiting moet krijgen op het park, de extra fietsverbinding aan zuidzijde en de aansluiting op de Vivaldistraat.
- Er komen ecologische verbindingen tussen a) het Beatrixpark en de Beethovenstraat en b) het Beatrixpark en het sportpark Buitenveldert. Dit is door de gemeenteraad van Amsterdam vastgesteld in de Ecologische visie (2012).

Ecologie

- De ecologische waarde van het park wordt behouden én versterkt. Deze waarde wordt ondersteund door het (ecologische) beheer.
- De natuurwaarden van het Beatrixpark worden verder versterkt door: ontwikkelen bloeiende oeverlanden langs watergangen, kruidenrijke zomen langs bosschages en bloemrijk grasland op de grote weide (voorjaarsbloei) en noordelijke weide (voorjaars en zomerbloei), staand

en liggend hout in bosschages als nestplek voor vogels en groeiplaats voor paddestoelen.

Inrichting en beheer

- Het beheer is afgestemd op het gebruik. Intensiever gebruikte deelgebieden van het park worden intensiever beheerd dan andere deelgebieden. Het beheerplan is daarop afgestemd.
- Cultuurhistorische overwegingen dienen als uitgangspunt bij het Beheerplan, zoals dat ook bij het Gijsbrecht van Aemstelpark is gebeurd.
- Duidelijk zichtbare plattegronden bij de hoofdentrees en op belangrijk plekken in het park maken de oriëntatie in het park makkelijk en verhogen de vindbaarheid van de verschillende voorzieningen.
- Sporters worden door middel van inrichtingselementen - zoals watertappunten, een gemarkeerde hardlooprouten, plekken met multifunctionele sportelementen - en verlichting gefaciliteerd en naar voor hen geschikte plekken geleid.
- Uitbreiden ecologisch beheer. In de Agenda Groen is het doel opgenomen dat 50% van het openbare groen ecologisch en insectvriendelijk moet worden beheerd.

Programmering en evenementen

- De Kapel en het Convict krijgen een culturele invulling.
- Nadruk op kleinschalige en buurt georiënteerde evenementen in de openbare ruimte versterken de aantrekkelijkheid van het Beatrixpark zonder dat hierdoor de gebruiksdruk op het park te veel toeneemt.
- Speelruimte voor oudere kinderen (8+)

7 Gevolgen kadernota

De kadernota Beatrixpark vormt een kader voor de toekomstige ontwikkelingen van het park. Ze heeft geen directe financiële gevolgen voor het stadsdeel. Het hierboven beschreven toekomstbeeld van het park wordt voornamelijk gerealiseerd door prioritering van beheermaatregelen. Uitgangspunt is dat de kadernota binnen het bestaande beheerbudget wordt gerealiseerd. Voor incidentele bijzondere uitgaven, bij voorbeeld in verband met groot onderhoud, moeten extra financiële middelen worden aangevraagd. De kadernota vormt hiervoor een inhoudelijke onderbouwing. Indien er bij functieverandering of nieuwe ontwikkelingen gevolgen zijn voor de beheerkosten moeten deze in de besluitvorming inzichtelijk gemaakt worden en worden meegenomen in het besluit.

Op basis van de kadernota Beatrixpark wordt een beheerplan opgesteld waarin de nodige maatregelen verder worden uitgewerkt. Ook hierbij is een goede afstemming tussen stadsdeel Zuid en Zuidas essentieel. Sommige maatregelen kunnen in het kader van stedelijke programma's en agenda's worden gerealiseerd, zoals sport, groen, ecologie en kunst. Hiervoor kunnen incidentele middelen worden aangevraagd in het kader van het MeerjarenInvesteringsProgramma (MIP) en stedelijke fondsen. Daarnaast kan onderzoek gedaan worden naar mogelijkheden om externe financieringsbronnen aan te trekken zoals andere overheidsinstellingen (b.v. de provincie, Waternet) en bedrijven en instellingen in de omgeving (b.v. Zuidas, VU, Schipholfonds etc.). Hiertoe worden de mogelijkheden verkend, van kleinschalig (sponsoring bankje) tot grootschalig en toekomstgericht.

Colofon

Kadernota Beatrixpark is op 20 december 2017 vastgesteld door het Algemeen Bestuur van stadsdeel Zuid.

Deze kadernota is geschreven door Döske van de Wilk. Aan deze Kadernota werkten mee: Ingeborg Wannags, Natasja Zak, Ruud Stuurman, Florinda Nieuwenhuis, Heidi de Boer, Carmen Cupido, Quirijn Verhoog, Ron van Soest, Jurjen Tjallema, Frank Karssink, Ton Müller, Gregor van Lit, David Tattersal, Jouke van der Werf. Ook de Vrienden van het Beatrixpark hebben op verschillende momenten input gegeven.